

Шарко А.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Белуга Ю.М., старший викладач

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ У РАМКАХ МІЖУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЇХ РОЛЬ

Війна у будь-якій країні має жахливі наслідки для людей. Адже, збройні конфлікти призводять до загибелі людей. Все більше і більше цивільного населення у світі, включаючи дітей, виявляються схильними до насильства війни; людей вбивають, важко ранять, не кажучи вже про травми, залишені конфліктами психічному здоров'ю. Суспільство виявляється втягнутим у збройні конфлікти, що перекривають доступ до медичного обслуговування, іншим важливим структурам, що унеможливають дітей ходити до школи, руйнують їхні сім'ї [1].

Наш світ стрімко змінюється, але одне має залишатися незмінним: необхідно дотримуватись інтересів соціально незахищених верств суспільства, до яких належать і діти. В силу свого психічного та фізичного рівня розвитку діти не можуть належним чином захистити та врятувати себе від негативного впливу збройних зіткнень, тому забезпечення їх безпеки визнається обов'язком, у тому числі і держави, і міжнародних організацій. Проблемним залишається питання захисту дітей на етапі самого збройного конфлікту, коли ймовірність порушення їх права і свободи особливо велика. Переконані, що на цьому етапі незважаючи на те, що міжнародне право передбачає певні механізми захисту, їхнє реальне виконання знаходиться на недостатньому рівні.

Так, наприклад, з метою всебічного захисту прав дитини діють різні спеціалізовані установи ООН: Міжнародна організація праці (МОП), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Організація Об'єднаних Націй з питань науки, культури та освіти (ЮНЕСКО) та Дитячий фонд (ЮНІСЕФ) [2].

Захист прав дитини у системі ООН починається з однієї з її головних органів – Генеральної Асамблеї. Генеральна Асамблея з метою «...сприяння здійснення прав людини та основних свобод для всіх, без різниці раси, статі, мови та релігії» (п. 1 «в» ст. 11 Статуту ООН), визначає головні сфери захисту прав людини. Безпосередньо у сфері захисту прав дитини Генеральна Асамблея ухвалила низку декларацій: це Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей (1990 р.), Декларація та план дій «Світ, придатний для життя дітей» (2002 р.), проголосила Міжнародний рік дитини (1979 р.) та період 2001 –

2010 рр. – Міжнародним десятиліттям культури світу та ненасильства на користь дітей планети [3].

Як заявив Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун на одному із засідань Ради Безпеки, присвяченому проблемам дітей у збройних конфліктах, «...забезпечення захисту дітей у збройних конфліктах – це найбільш безпомилковий спосіб перевірки якості Організації Об'єднаних Націй та її держав-членів. Це моральний заклик, і він заслуговує на те, щоб стояти над політичними інтересами. Вирішення цього завдання потребує новаторського та безстрашного підходу та прихильності з боку всіх основних учасників процесу» [3].

Таким чином, ООН визнає порушення прав дітей у ситуації збройного конфлікту серйозною загрозою міжнародному миру та безпеці, проблемою, вирішення якої перебуває у компетенції РБ ООН. Але переконані, що істотним недоліком є той факт, що в системі органів ООН працюють лише ті механізми правового захисту, які дозволяють лише фіксувати порушення, встановлювати відповідальних за них осіб, але не дозволяють належним чином запобігти їм.

У зв'язку з цим варто сказати, що запобігання таким порушенням під час ведення бойових дій – це виключно складне завдання. Здається, що найефективнішим способом захисту дітей від збройних конфліктів буде запобігання такому конфлікту.

Проте варто сказати, що створення окремого структурного підрозділу ООН, уповноваженого проводити «довоєнне врегулювання», дозволило б більш ефективно застосувати інструменти міжнародної медіації. У нашому розумінні такий підрозділ має складатися з експертів – професійних дипломатів та медіаторів. При настанні ймовірності початку збройного конфлікту, такий орган повинен буде втрутитися як посередник, між конфліктуючими сторонами, тією мірою, якою це порушувало б суверенітет держав-сторін конфлікту.

Порушення прав дітей у збройних конфліктах і сьогодні залишається досить серйозною проблемою, для вирішення якої міжнародному співтовариству необхідно вдосконалювати існуючі правові механізми захисту прав дітей. Тому, на сьогоднішній день стоїть потреба у негайному розвитку міжнародних норм, спрямованих на запобігання конфліктам, можливість «довоєнного» врегулювання зіткнень інтересів держав шляхом створення міжнародних механізмів медіації.

Зі сказаного вище можна зробити висновок, що міжнародні механізми захисту прав дітей в умовах війни потребують удосконалення тією мірою, якою вони не дозволяють мінімізувати негативний вплив на дітей під час збройних конфліктів.

Література

1. Діти знаходяться під загрозою через поновлення насильства на сході України. URL: [ttp://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_27855.html](http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_27855.html) (дата звернення: 05.02.2023).
2. Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах: Закон України від 23 червня 2004 р. № 1845–IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_795 (дата звернення: 05.02.2023).
3. Trafficking in Persons Report (june, 2016). URL: www.state.gov/j/tip (дата звернення: 05.02.2023).

УДК 347.22(043.2)

Шумило Ю., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна
Науковий керівник: Вишновецька С.В., д.ю.н., професор

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ УБЕЗПЕЧЕННЯ ВИНИКНЕННЯ СИНДРОМУ ВІДЧУЖЕННЯ ВІД ОДНОГО З БАТЬКІВ

Серед спорів, що виникають між подружжям в межах сімейних відносин, значне місце займають спори за участі дитини, зокрема, щодо встановлення місця проживання дитини, участі у вихованні дитини батька/матері або діда/баби, позбавлення батьківських прав, відібрання дитини тощо. За своєю природою такі конфлікти є індивідуальними й відрізняються від інших сімейних спорів тим, що першочергова увага при розгляді приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини згідно з ч.1 ст. 3 Конвенції ООН про права дитини [1].

Важливою частиною сімейних спорів є емоційна складова, через що сторонам складно дійти консенсусу й знайти раціональне вирішення проблем, наприклад, під час розлучення. Більше того, конфлікти беззаперечно впливають на психологічний стан дитини й можуть негативно вплинути на її майбутній емоційний розвиток.

Одним з травматичних явищ, яке може супроводжувати розлучення, є синдром батьківського відчуження (англ. *Parental alienation syndrome*). Термін введений доктором медицини Річардом А. Гарднером у 1985 році для опису симптомів, які проявляють діти, що відмовляються від спілкування з одним із батьків через маніпуляції з боку іншого. Зокрема, вчений у своїй праці «Синдром батьківського відчуження: минуле, сьогодні та майбутнє» дає таке визначення синдрому: «це дитячий розлад, який виникає, в більшості, в контексті сімейних спорів про опіку над дітьми і є результатом нав'язування дитині ворожих настроїв щодо